

Thực trạng đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực học sinh ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, Thành phố Hồ Chí Minh

Trần Thị Thanh Trúc*

*Trường tiểu học Nhị Tân, huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh

Received: 15/3/2023; Accepted: 22/3/2023; Published: 26/3/2023

Abstract: Teaching in the direction of pedagogical development at all levels is an indispensable requirement to implement the 2018 educational program. If you want to renovate the teaching organization in the direction of pedagogical development, it is necessary to have a survey of the actual status of innovation oriented teaching methods. High School Education Department. In this article, we present the current status of innovative teaching methods in the direction of pedagogical development in primary schools in Hoc Mon district, Ho Chi Minh City.

Keywords: Current situation, teaching methods, student capacity development, primary school in Hoc Mon district, Ho Chi Minh City

1. Đặt vấn đề

Đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) theo tinh thần Nghị quyết số 29 của Ban chấp hành TƯ Đảng khóa XI là yêu cầu cấp thiết để nâng cao chất lượng GD&ĐT trong tình hình mới; trong đó, triển khai hiệu quả Chương trình GDPT 2018 được xem là bước ngoặt quan trọng trên hành trình đổi mới của ngành Giáo dục.

Chương trình GDPT 2018 đã chuyển từ tiếp cận nội dung, sang tiếp cận năng lực, điều này yêu cầu chúng ta phải thay đổi hoạt động dạy học từ dạy học theo tiếp cận nội dung sang dạy học theo định hướng PTNLHS. Để làm được điều đó chúng ta cần có khảo sát đánh giá khách quan thực trạng hoạt động đổi mới PPDH theo định hướng PTNLHS ở các trường phổ thông.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Thực trạng thực hiện mục tiêu đổi mới PPDH theo định hướng PTNLHS

Để thực hiện thành công đổi mới PPDH theo tiếp cận năng lực (NL) của HS thì việc xác định đúng mục tiêu là vô cùng quan trọng. Mức độ thực hiện mục tiêu đổi mới PPDH được thể hiện qua bảng 2.1

Bảng 2.1. Thực trạng mức độ đạt được mục tiêu đổi mới PPDH theo hướng PTNLHS tại trường TH huyện Hóc Môn, TP HCM

TT	Mục tiêu	Mức độ đánh giá								
		CBQL			GV			Tổng hợp		
		ĐTB	ĐLC	TH	ĐTB	ĐLC	TH	ĐTB	ĐLC	TH
1	Thúc đẩy tính tích cực, chủ động, tự giác, tìm tòi, và khả năng sáng tạo của HS	4,47	0,31	2	4,22	0,27	2	4,31	0,31	5
2	Tạo động lực và hứng thú học tập cho HS	4,54	0,35	1	4,41	0,27	1	4,46	0,31	1
3	Hình thành năng lực tự học cho HS	4,44	0,36	3	4,27	0,29	4	4,33	0,33	3
4	Phát triển tư duy sáng tạo cho HS	4,35	0,33	4	4,31	0,29	3	4,32	0,31	4
5	Phát triển phẩm chất, năng lực và hoàn thiện nhân cách cho HS	4,44	0,38	3	4,31	0,3	3	4,36	0,33	2

Nguồn: Kết quả xử lý số liệu khảo sát của tác giả
Quy ước: ĐTB: Điểm trung bình; ĐLC: Độ lệch chuẩn; TH: Thứ hạng.

Qua bảng 2.1, tác giả có những nhận xét:

1/ Mục tiêu “Tạo động lực và hứng thú học tập cho HS” mức độ đạt được mục tiêu được cán bộ quản lý (CBQL) và giáo viên (GV) đánh giá cao nhất với ĐTB 4,46. Chứng tỏ, CBQL, GV luôn chú trọng đến việc tạo động lực và hứng thú cho HS trong hoạt động dạy học. Qua phỏng vấn HS, có 16/20 em cho rằng: Các tiết học thầy cô tổ chức tạo được hứng thú học tập cho HS, đa số HS tích cực tham gia các hoạt động thầy cô tổ chức, tuy nhiên, một số tiết còn khá buồn tẻ, thầy cô giảng giải nhiều, HS ít được chơi trò chơi học tập, lượng kiến thức, bài tập phải hoàn thành trong tiết học khá nhiều.

2/ Mục tiêu “Phát triển phẩm chất, năng lực và hoàn thiện nhân cách cho HS” là mục tiêu xếp hạng thứ 2, với ĐTB là 4,46 cho thấy đa số ý kiến đánh giá ở mức độ “Tốt”.

Qua phỏng vấn, tác giả nhận thấy 6/18 CBQL và 15/90 cho rằng: Nhà trường vẫn chưa làm thật tốt việc dạy học theo định hướng PTNL của HS. Mặc dù những năm gần đây, CBQL, GV cũng đã được tiếp cận với xu hướng này, nhưng dù sao vẫn còn khá mới mẻ.

3/ Mục tiêu “Hình thành năng lực tự học cho HS” là mục tiêu xếp hạng

thứ 3, với ĐTB là 4,33 cho thấy đa số ý kiến đánh giá ở mức độ “Tốt”.

Trong quá trình nghiên cứu Báo cáo sơ kết, tổng kết của 9 trường tiểu học (TH), tác giả nhận thấy: Một số GV chưa linh hoạt và thành thạo trong việc vận dụng PPDH tích cực, vẫn còn tình trạng GV nói nhiều, làm thay HS, một số HS chưa có kỹ năng hợp tác, làm việc theo nhóm, khả năng tự tìm tòi, khám phá kiến thức của HS là chưa cao.

Qua phỏng vấn, người nghiên cứu nhận thấy có 17/20 HS cho rằng: HS khá chủ động và tích cực tham gia các hoạt động do GV tổ chức; phần lớn các tiết học, GV có tạo điều kiện cho HS tự tìm tòi, khám phá tri thức. Tuy nhiên, có 3/20 HS cho rằng: Thầy cô là người giảng bài, sau đó HS luyện tập, làm theo hướng dẫn và bài tập thầy cô giáo cho.

4/ Mục tiêu “*Phát triển tư duy sáng tạo cho HS*” được CBQL và GV đánh giá với thứ hạng thứ 4, ĐTB là 4,32. Điều này cho thấy đa số ý kiến đánh giá ở mức độ “Tốt”.

Nhìn chung, qua kết quả khảo sát và dữ liệu phân tích, cho thấy mức độ đạt mục tiêu là khá cao, với ĐTB của CBQL và GV 4,36. Điều này cho thấy CBQL, GV khá hài lòng về những kết quả đạt được trong việc đổi mới PPDH ở các trường TH hiện nay.

Mặt khác, với ĐLC trung bình của các mức độ đạt được mục tiêu theo đánh giá của CBQL và GV ít có sự chênh lệch, chứng tỏ không có nhiều khoảng cách giữa các ý kiến của CBQL, của các GV. Chứng tỏ việc đạt được mục tiêu đổi mới PPDH ở các trường TH là tương đối đồng đều.

2.2. Thực trạng thực hiện nội dung đổi mới PPDH theo định hướng PTNLHS

Bảng 2.2. Thực trạng thực hiện nội dung đổi mới PPDH theo định hướng PTNL HS

TT	Hình thức	Mức độ đánh giá								
		CBQL			GV			Tổng hợp		
		ĐTB	ĐLC	TH	ĐTB	ĐLC	TH	ĐTB	ĐLC	TH
1	Tăng cường sử dụng các PPDH tích cực nhằm PTNL HS	4,73	0,28	3	4,48	0,26	1	4,57	0,29	2
2	Tích cực hóa các PPDH truyền thống theo tiếp cận NL HS	4,75	0,14	2	4,38	0,28	3	4,52	0,30	3
3	Kết hợp PPDH hiện đại và truyền thống nhằm PTNLHS	4,82	0,15	1	4,46	0,25	2	4,59	0,28	1

Nguồn: Kết quả xử lý số liệu khảo sát của tác giả học trong SGK, vở ghi..., đây là cơ sở của việc hình

Quy ước: ĐTB: Điểm trung bình; ĐLC: Độ lệch chuẩn; TH: Thứ hạng.

Hiệu quả thực hiện nội dung đổi mới PPDH theo tiếp cận NL của HS ở các trường TH huyện Hóc Môn, TP HCM được CBQL, GV đánh giá với ĐTB 4,56, ĐLC 0,29. Chứng tỏ, đa số CBQL, GV đánh giá ở mức “Tốt” và “Khá”, nhưng vẫn còn một số đánh giá ở mức “Trung bình”. Điều này cho thấy, nhìn chung đã có sự đồng bộ trong việc thực hiện nội dung đổi mới PPDH theo tiếp cận NL của HS ở các trường.

Qua nghiên cứu Báo cáo sơ kết, Báo cáo tổng kết việc thực hiện nhiệm vụ năm học của các trường, tác giả nhận thấy một số trường vẫn đánh giá: Các nội dung thực hiện đổi mới PPDH theo tiếp cận NL HS của một số GV chưa đạt hiệu quả cao; GV chưa linh hoạt trong việc phối hợp các PPDH và sử dụng các PPDH tích cực.

Qua phỏng vấn, 10/10 CBQL thấy rằng: Nội dung thực hiện đổi mới PPDH theo PTNL của HS vẫn chưa thực sự hiệu quả, một số GV thực hiện đổi mới PPDH còn máy móc, thiếu tính linh hoạt, sáng tạo dẫn đến chưa phát huy hiệu quả của các PPDH. Thậm chí GV sử dụng PPDH tích cực nhưng HS vẫn khá thụ động trong giờ học, HS thiếu kỹ năng học tập.

Để có cái nhìn khách quan hơn về kết quả thực hiện nội dung đổi mới PPDH, tác giả đã thực hiện khảo sát mức độ thực hiện việc đổi mới phương pháp học ở nhà của HS.

Qua khảo sát cho thấy, phương pháp học ở nhà của HS chủ yếu tập trung vào học trong vở ghi và SGK. Đây là phương pháp phù hợp với dạy học theo tiếp cận nội dung, đáp ứng thi cử tập trung vào lý thuyết, chưa gắn với thực tiễn cuộc sống đang diễn ra phổ biến hiện nay ở các trường. Các phương án khác như: “Trao đổi, thảo luận nhóm”, “Hỏi người thân và

những người xung quanh”, “Tìm hiểu ở Internet, tài liệu khác” được đánh giá ở mức khá với điểm số trung bình (3,47 ; 3,25; 3,80. Điều này cho thấy HS đã bắt đầu biết mở rộng tìm tòi kiến thức ở các kênh thông tin khác, không bằng lòng với việc chỉ

thành năng lực học tập suốt đời cho HS.

Tuy nhiên, tỉ lệ lựa chọn HS tham khảo vở ghi và SGK để làm bài tập ở nhà. Điều này cho thấy, cả GV và HS phần lớn quan tâm tới việc trang bị các kiến thức lí thuyết, hàn lâm.

2.3. Thực trạng thực hiện hình thức đổi mới PPDH theo định hướng PTNL HS

Hiệu quả các hình thức thực hiện đổi mới PPDH theo hướng PTNLHS ở các trường TH huyện Hóc Môn, được CBQL đánh giá với ĐTB 4,59 ở mức “Tốt”, GV đánh giá với ĐTB 4,38 ở mức “Tốt”. DLC chung của CBQL và GV là 0,23 thể hiện mức độ phân tán trong các kết quả đánh giá là thấp.

Điều này cho thấy, các trường TH tại Huyện Hóc Môn đã có sự đồng bộ trong các cách thức tiến hành đổi mới PPDH theo hướng PTNL HS.

1/ Hình thức “Hoạt động đổi mới KTĐG KQHT theo hướng PTNLHS” được CBQL, GV đánh giá với ĐTB 4,51; DLC 0,24 có thứ hạng 1. Điều đó cho thấy, việc đổi mới trong KTĐG KQHT của HS theo tiếp cận NL HS của các trường có hiệu quả.

2/ Hình thức thực hiện “Phương án đổi mới thiết kế bài dạy của giáo viên” xếp thứ 2, cũng được CBQL, GV đánh giá ở mức “Tốt” với ĐTB 4,50; DLC là 0,20. Chứng tỏ các trường đã thực hiện khá hiệu quả việc đổi mới hoạt động dạy của thầy theo định hướng PTNL của HS. Giá trị độ lệch chuẩn trung bình cho thấy ít có sự phân tán trong các kết quả đánh giá. Điều đó cho thấy, hình thức đổi mới này có hiệu quả trong thực tế của các trường.

3/ Hình thức “Hoạt động đổi mới công tác dạy học của GV” được CBQL, GV đánh giá với ĐTB 4,42; DLC 0,24 có thứ hạng 3. Điều đó cho thấy, các kết quả đánh giá tập trung chủ yếu ở mức “Tốt” và “Khá”, tuy nhiên vẫn còn một số ý kiến đánh giá ở mức “Trung bình”, hầu như không có ý kiến đánh giá ở mức “Yếu” và “Kém”. Chứng tỏ, hình thức đổi mới này đã được các trường quan tâm thực hiện, nhưng do hình thức này còn khá mới mẻ nên hiệu quả đạt được vẫn chưa cao.

4/ Hình thức “Đổi mới hoạt động học của HS theo hướng PTNLHS” có ĐTB 4,39 thứ hạng thấp nhất. Đây là hình thức được CBQL, GV đánh giá ở mức “Tốt”, Tuy nhiên, với kết quả trên thì đây là hình thức mà các trường cần có thêm những giải pháp phù hợp để nâng cao hiệu quả hoạt động này.

2.4. Thực trạng đánh giá kết quả đổi mới PPDH theo định hướng PTNL HS

Kết quả khảo sát cho thấy, CBQL, GV và HS các

trường tiểu học tại huyện Hóc Môn, TP HCM đều cho rằng cách đánh giá KQHT của HS được GV thực hiện thường xuyên nhất là “GV dùng lời nói chỉ ra cho HS biết được chỗ đúng, chưa đúng và cách sửa chữa; viết nhận xét vào vở hoặc sản phẩm học tập của HS khi cần thiết, có biện pháp cụ thể giúp đỡ HS kịp thời”. Ngoài ra, việc đánh giá KQHT của HS cũng được GV thực hiện qua các hình thức khác như HS tự nhận xét và đánh giá lẫn nhau, hay GV trao đổi với gia đình, thể hiện qua việc các nội dung “HS tự nhận xét và tham gia nhận xét sản phẩm học tập của bạn trong lớp” và “Cha mẹ HS trao đổi với GV về các nhận xét, đánh giá HS bằng các hình thức phù hợp và phối hợp với GV động viên, giúp đỡ HS học tập, rèn luyện” được CBQL, GV và HS đánh giá ở mức 4 “Khá thường xuyên” với điểm số trung bình từ $(3,4 \leq \text{ĐTB} < 4,2)$. Kết quả khảo sát cho thấy việc đổi mới cách đánh giá KQHT của HS được GV các trường TH thực hiện tương đối tốt.

3. Kết luận

Để thực hiện tốt chương trình GDPT 2018, các cơ sở GDPT ở TP Hồ Chí Minh nói chung và bậc học tiểu học nói riêng cần có những đổi mới về hoạt động dạy học đó là dạy học theo tiếp cận năng lực HS. Trên cơ sở khảo sát thực trạng hoạt động đổi mới PPDH theo định hướng PTNLHS ở các trường tiểu học huyện Hóc Môn, TP Hồ Chí Minh cho thấy các trường đã có những kết quả nhất định, tuy nhiên chưa đạt kết quả mong muốn, thời gian tới cần có các biện pháp quản lý phù hợp để hoạt động đổi mới PPDH theo định hướng PTNLHS thu được kết quả tốt hơn.

Tài liệu tham khảo

Ban Chấp hành TƯ (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo*, Hà Nội.

Đặng Quốc Bảo (2014), *Một số khái niệm về quản lý giáo dục*, Tài liệu giảng dạy, Trường CBQL, Hà Nội.

Nguyễn Hữu Hợp (2017), *Hướng dẫn dạy học theo định hướng PTNLHS tiểu học*, NXB ĐHQG. Hà Nội.

Quốc hội (2019), *Luật số 43/2019/QH14: Luật Giáo dục*, Hà Nội.

Nguyễn Minh Thuận (2019), Quản lí đổi mới PPDH ở các trường THCS thị xã Ngã Bảy, tỉnh Hậu Giang - Thực trạng và biện pháp. *Tạp chí Giáo dục*, số đặc biệt tháng 7, tr 37-42.

Thái Duy Tuyên (2008), *PPDH truyền thống và đổi mới*. NXB Giáo dục.